

Poduzetnički inkubator kao čimbenik razvoja poduzetništva Virovitičko-podravske županije

Lješćak, Matija

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Virovitica University of Applied Sciences / Veleučilište u Virovitici**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:165:829139>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

Veleučilište u Virovitici

[Virovitica University of Applied Sciences Repository - Virovitica University of Applied Sciences Academic Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI

Preddiplomski stručni studij Poduzetništvo

MATIJA LJEŠČAK

PODUZETNIČKI INKUBATOR KAO ČIMBENIK RAZVOJA
PODUZETNIŠTVA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
ZAVRŠNI RAD

VIROVITICA, 2023./2024.

VELEUČILIŠTE U VIROVITICI

Preddiplomski stručni studij Poduzetništvo

PODUZETNIČKI INKUBATOR KAO ČIMBENIK RAZVOJA
PODUZETNIŠTVA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE
ZAVRŠNI RAD

Predmet: Poduzetništvo

Mentor:

dr.sc.Damir Ribić, prof.struč.stud.

Student:

Matija Lješćak

VIROVITICA, 2023./2024.

OBRAZAC 2

ZADATAK ZAVRŠNOG / DIPLOMSKOG RADA

Student/ica: MATIJA LJEŠČAK **JMBAG:** 0307018582

Studij: Poduzetništvo **Modul:** Poduzetništvo

Imenovani mentor: dr.sc. Damir Ribić, prof.struč.stud.

Imenovani komentor:

Naslov rada:

Poduzetnički inkubator kao čimbenik razvoja poduzetništva Virovitičko-podravske županije

Puni tekst zadatka rada:

Student će temeljem analizirane literature definirati malo i srednje poduzetništvo, te osnovne elemente poduzetničke infrastrukture. Potrebno je staviti naglasak na poduzetničke inkubatore i na njihovu ulogu u poticanju razvoja poduzetništva.

Primjerom iz prakse prikazat će se način funkcioniranja i ulogu mreže poduzetničkih inkubatora Virovitičko-podravske županije te njegov utjecaj i doprinos razvoju poduzetništva u prostoru na kojemu djeluje.

Datum uručenja zadatka studentu/ici: 29. 07. 2024.

Rok za predaju gotovog rada: 02. 09. 2024.

Mentor:

dr.sc. Damir Ribić, prof.struč.stud.

Dostaviti:

1. Studentu/ici
2. Povjerenstvu za završni i diplomski rad - tajniku

PODUZETNIČKI INKUBATOR KAO ČIMBENIK RAZVOJA PODUZETNIŠTVA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

BUSINESS INCUBATOR AS A FORM OF DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP OF VIROVITIČKO-PODRAVSKA COUNTY

SAŽETAK - Poduzetništvo u Republici Hrvatskoj obuhvaća aktivnosti kojima poduzetnici stvaraju vrijednost kombiniranjem resursa. Ključno je za ekonomski napredak jer potiče otvaranje novih radnih mjesta, konkurentnost, osobni razvoj i društvene interese. Poduzetničku infrastrukturu čine poduzetničke zone i potporne institucije poput razvojnih agencija, poduzetničkih centara, poslovnih inkubatora i akceleratora. Cilj ovog završnog rada je temeljito istražiti i analizirati ulogu poduzetničkih inkubatora u Hrvatskoj, s posebnim naglaskom na njihove funkcije, usluge i doprinos razvoju malih i srednjih poduzeća. Svrha rada je pružiti sveobuhvatan pregled poduzetničkih inkubatora kao ključnog elementa poduzetničke infrastrukture te istražiti njihov doprinos inovacijama, osiguravanju resursa za poduzetnike i ekonomskoj održivosti. Poduzetnički inkubatori pružaju prostor, savjetovanje, mentorstvo i financijsku pomoć poduzetnicima. Prvi inkubatori pojavili su se 1991. godine, a primjer uspješnog inkubatora je Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije, koji nudi besplatan zakup poslovnog prostora, brzi internet, konferencijske dvorane, savjetodavne usluge i umrežavanje. Radom se želi pojasniti glavna teorijska obilježja poduzetničkih inkubatora, prikupiti podatke o trenutnom broju inkubatora u Hrvatskoj te predstaviti primjer uspješnog inkubatora. Prema analizi iz 2020. godine, većina inkubatora ima 6-12 stanara, razdoblje inkubacije traje 4-5 godina, prihodi od stanara su skromni, a udio žena poduzetnica nizak. Inkubatori najčešće pružaju zajedničke prostorije, najam prostora i poslovno savjetovanje, dok su ključne potrebe mentorstvo, edukacija i financijska podrška.

Ključne riječi: Poduzetništvo, Poduzetnički inkubatori, Potporne institucije

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PODUZETNIŠTVO I PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA REPUBLIKE HRVATSKE.....	2
3. PODUZETNIČKI INKUBATORI	7
3.1. Vrste inkubatora.....	11
3.2. Analiza poduzetničkih inkubatora na području Republike Hrvatske	13
4. MREŽA PODUZETNIČKIH INKUBATORA VPŽ.....	17
4.1. Pogodnosti koje Mreža inkubator Virovitičko-podravske županije nudi	20
4.2. Misija, vizija, ciljevi Poduzetničkog inkubatora Virovitičko-podravske županije.....	21
4.3. Uvjeti koji trebaju biti zadovoljeni da bi osoba postala član Poduzetničkog inkubatora Virovitičko-podravske županije.....	22
4.4. Primjer dobre prakse poduzetničkog inkubatora u Virovitici – tvrtka Factory	23
5. ZAKLJUČAK.....	25
6. POPIS LITERATURE.....	26
7. POPIS ILUSTRACIJA	28
8. IZJAVA O AUTORSTVU	29
9. ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU.....	30

1. UVOD

U današnjem globaliziranom svijetu ljudi su postali svjesni koliko je važno ulagati u poduzetništvo općenito, a pogotovo u male i srednje poduzetnike. Okosnica većine razvijenih zemalja su upravo mala i srednja poduzeća koja čine više od 90 % ukupnog broja poduzeća. Sa svrhom poticanja razvoja gospodarstva i jačanja poduzetništva, nastala je ideja o poslovnim inkubatorima. Zamisao ove institucije je pomoć poduzetnicima u pokretanju samih poduzeća, ali i u njihovom daljnjem razvoju.

Tema rada usmjerena je na problematiku s kojom se poduzetnici često susreću. Naime, poduzetnici često imaju ideju, ali nemaju dovoljno sredstava ili nemaju uvjeta kako bi zamišljenu ideju realizirali u poslovni pothvat te im tu pomažu poslovni inkubatori. Poslovni inkubatori pružaju pomoć poduzetnicima u samom početku njihova pothvata, kako bi započeli poslovanje i naučili samostalno obavljati željenu djelatnost. Upravo je poduzetnički inkubator Virovitičko-podravskе županije dobar primjer takve prakse. Inkubator je osnovan davne 2005. godine te je kroz njega prošlo dosta, danas uspješnih poduzetnika. Inkubator ima 4 poslovnice koje su raspoređene na 4 lokacije diljem županije. Stanari se u poduzetničkom inkubatoru mogu zadržati neko vrijeme, najčešće od 3 do 5 godina te im se nudi niz pogodnosti.

Prvo poglavlje usmjereno je na pojašnjavanje temeljnih pojmova vezanih uz poduzetništvo te na prikazivanje infrastrukture koja pomaže poduzetnicima u razvoju. Tematika sljedećeg poglavlja definira poduzetničke inkubatore te kako oni utječu na razvoj poduzetništva u Hrvatskoj, ali i u svijetu. Osim toga u navedenom poglavlju napravljena je podjela na glavne vrste poduzetničkih inkubatora. Treće poglavlje govori o konkretnoj tematici ovog završnog rada, odnosno govori o Poduzetničkom inkubatoru Virovitičko-podravskе županije. Navedeno poglavlje sastoji se od 4 dijela. Prvi dio govori o tome što poduzetnički inkubator sve nudi. Nakon toga, sljedeći dio definira temeljnu misiju, viziju i cilj poslovanja navedenog poduzetničkog inkubatora. Treći dio pojašnjava kako postati član poduzetničkog inkubatora, dok je posljednji dio usmjeren na primjer dobre prakse, odnosno na tvrtku FACTORY d.o.o. Posljednje poglavlje govori o analizi poduzetničkih inkubatora na području Republike Hrvatske.

2. PODUZETNIŠTVO I PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA REPUBLIKE HRVATSKE

Poduzetništvo je „ukupnost organizacijskih, nadzornih, usmjeravajućih, voditeljskih i upravljačkih funkcija poslovnog čovjeka“. Prema ekonomskoj teoriji zadatak poduzetništva je da na najbolji mogući način kombinira i upravlja čimbenicima (rad, zemlja, kapital) kako bi ostvario što veći profit. U praksi se često poistovjećuju pojmovi menadžment i poduzetništvo, no među njima postoji jasna razlika. Uz poduzetništvo uvijek se veže rizik, dok kod menadžmenta taj rizik ne mora biti nužno vezan.¹

Kolaković (2006) definira poduzetništvo kao sposobnost stvaranja profitabilne gospodarske aktivnosti iz ljudske kreativnosti i ograničenih resursa za proizvodnju. Osim toga, poduzetništvo se odnosi na osnivanje novog gospodarskog subjekta s ciljem zarade ili širenja u rizičnim i nepredvidivim okolnostima.

Poduzetništvo je proces stvaranja vrijednosti kombiniranjem resursa kako bi se iskoristila prilika. Obuhvaća sve aktivnosti koje poduzima poduzetnik, uključujući ulaganja, kombinaciju potrebnih inputa, širenje tržišta, razvoj novih proizvoda, novih kupaca ili novih tehnologija. Te su aktivnosti neraskidivo povezane s ključnim događajima, krizama i promjenama u okolišu. Prema ekonomskoj teoriji, poduzetništvo se smatra jedinstvenim elementom proizvodnje i kamenom temeljcem ekonomskog sustava i ekonomskog napretka (Škrtić, Mikić, 2011).

Iz navedenih definicija možemo doći do zaključka da poduzetništvo obuhvaća poduzimanje različitih radnji u kojima se nastoji na najbolji mogući način upravljati raspoloživim resursima u svrhu maksimiziranja dobiti, te je sam pothvat popraćen određenom dozom rizika.

Kako bi se aktivnosti počele odvijati potrebna je osoba koja će to pokrenuti, odnosno poduzetnik. Poduzetnik je osoba koja provodi poslovne aktivnosti koje su popraćene određenom dozom rizika sa svrhom ostvarivanja profita. Važno je da poduzetnik posjeduje osobine poput samouvjerenosti, odgovornosti, marljivost, predanost i sl. Poduzetnik mora biti spreman na određenu dozu rizika, jer bez rizika nema ni profita. U današnje vrijeme, jedino stalno su promjene. Poduzetnici se moraju konstantno prilagođavati i pratiti promjene na tržištu, jer će ih konkurencija u suprotnom vrlo brzo „pregaziti“.

¹ Hrvatska enciklopedija, Poduzetništvo, dostupno na: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/poduzetnistvo>, (20.4.2024.)

Osim što je poduzetništvo važno za ostvarivanje vlastitih interesa, važno je i za cjelokupno gospodarstvo. Prema Škrtić i Mikić (2011) postoje 4 temeljne funkcije poduzetništva:

- otvaranje novih radnih mjesta – nova radna mjesta utječu na smanjivanje nezaposlenosti u zemlji,
- povećanje konkurentnosti radi većeg izbora za potrošače – rezultira smanjenjem cijena,
- osobni razvoj,
- razvoj društvenih interesa.

Državne i lokalne zajednice imaju značajnu ulogu u poticanju poduzetništva i opće poduzetničke klime. Rastu malih poduzeća i napretku poduzetnika mogu znatno pomoći razne potporne organizacije koje pružaju poticaj i pomoć (Kolaković, 2006).

Poduzetničku infrastrukturu u Republici Hrvatskoj čine poduzetničke zone i poduzetničke potporne institucije koje pružaju pomoć svojim korisnicima tako da im omogućuju obavljanje djelatnosti u tehnološki razvijenoj infrastrukturi.²

Poduzetničke zone se uređuju prostornim planom iz gospodarskih i/ili proizvodnih razloga i osiguravaju potrebnu infrastrukturu za potporu poduzetničkoj ili gospodarskoj djelatnosti. Poduzetnici koji posluju unutar poduzetničke zone mogu racionalizirati svoje poslovanje i koristiti resurse zone u suradnji s drugim korisnicima te je to ujedno temeljna značajka poduzetničkih zona (poduzetnici zajednički koriste uređen, infrastrukturno opremljen prostor).³

Osim poduzetničkih zona, u Republici Hrvatskoj postoje i slobodne zone. Slobodne zone nastale su na temelju odluke Vlada Republike Hrvatske donesene u skladu sa Zakonom o slobodnim zonama kojim se uređuje osnivanje, upravljanje i korištenje slobodnih zona u zemlji te su jedinstvena potkategorija poduzetničkih zona.⁴ Važnu ulogu u razvoju poduzetništva imaju i poduzetničke potporne institucije.

² E – Građani, Poduzetnička infrastruktura, dostupno na: <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368?lang=hr>, (27.5.2024.)

³ Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Poduzetnička infrastruktura, dostupno na: <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-internacionalizaciju-6087/poduzetnicka-infrastruktura/7583>, (27.5.2024.)

⁴ Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Poduzetnička infrastruktura, dostupno na: <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-internacionalizaciju-6087/poduzetnicka-infrastruktura/7583>, (27.5.2024.)

Poduzetničke potporne institucije rade na uspostavljanju visokokvalitetnog poduzetničkog okruženja u Republici Hrvatskoj, provodeći u djelo inicijative osmišljene za poticanje poduzetništva.⁵

U praksi postoji nekoliko kategorija potpornih institucija:

- razvojne agencije,
- poduzetnički centri,
- poslovni inkubatori,
- poduzetnički akceleratori,
- poslovni parkovi,
- znanstveno – tehnološki parkovi,
- centri kompetencija.⁶

Razvojne agencije zadužene su za privlačenje investitora i provedbu projekata koji promiču gospodarski rast i poduzetništvo te operativno provode politike poduzetništva i gospodarskog razvoja na općinskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Osim toga, razvojne agencije su službeno priznata pravna tijela koja koordiniraju napore poduzeća, instituta i institucija visokog obrazovanja te poduzetničkih organizacija.⁷

Centri koji nude stručnu i savjetodavnu podršku, posebice budućim poduzetnicima, poznati su kao poduzetnički centri. Poduzetnički centri surađuju s lokalnim i regionalnim samoupravama kako bi pružili podršku i poticali poduzetništvo. Osim toga, educiraju zainteresirane o državnim programima poticaja i mogućnostima pokretanja posla i povezuju poduzetnike sa specijaliziranim oblicima pomoći te rješavaju neke razvojne i gospodarske zadatke (Brajević, Šustić, 2012).

Poduzetnički centri pružaju stručnu i savjetodavnu pomoć te se osnivaju u svim županijama, a potom i u gradovima i općinama, u skladu s brojem poduzetnika na određenom području. Njihovo osnivanje opravdano je potrebama i brojem poduzetnika koji zahtijevaju takve usluge (Ribić, Pleša Puljić, 2020).

Prema Funda (2011) djelatnost poduzetničkih centara koncipira se na 4 temeljna područja:

⁵ E- Građani, Poduzetnička infrastruktura, dostupno na: <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368?lang=hr>, (27.5.2024.)

⁶E- Građani, Poduzetnička infrastruktura, dostupno na: <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368?lang=hr>, (27.5.2024.)

⁷E- Građani, Poduzetnička infrastruktura, dostupno na: <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368?lang=hr>, (27.5.2024.)

- obrazovanje poduzetnika,
- programi potpore,
- poslovno izdavaštvo,
- izrada poslovnih planova.

Navedeni poslovi uključuju prikupljanje, procjenu i odabir poduzetničkih ideja, pomoć pri izradi poduzetničkih projekata, pružanje informacija o mogućnostima financiranja projekata, lociranje i aktiviranje izvora financiranja, pružanje financijskog i kreditnog savjetovanja, lociranje domaćih i stranih poslovnih partnera te pružanje marketinških i drugih usluga (Brajević, Šustić, 2012).

Osim razvojnih agencija i poduzetničkih centara važno je definirati i poduzetničke akcelerate. Poduzetnički akceleratori pružaju podršku poduzetnicima nakon što izađu iz poduzetničkih inkubatora kako bi mogli nastaviti razvijati i širiti.⁸

Unazad 40 godina pojavili su se znanstveno tehnološki parkovi. Zaduženi su za iskorištavanje punog potencijala znanstvenih i tehnoloških dostignuća. Osim pravne podrške i smjernica u području zaštite prava industrijskog vlasništva (patenti, industrijski dizajni, oznake izvornosti, žigovi i slično) nastoje promicati suradnju između znanstvenika i gospodarstvenika (Buble, Kružić, 2006).

U znanstveno tehnološkim parkovima uz spomenutu podršku dobiva se podrška u znanstvenom, financijskom, tehnološkom smislu, te korisnici mogu koristiti prostor tehnološkog parka. Uz primjenu visoke tehnologije poduzeće ostvaruje niže troškove za sirovine, električnu energiju, povećava se kvaliteta proizvoda, produktivnost rada i sl. (Funda, 2011).

Iako su postignuti značajni rezultati u redizajniranju znanstveno-tehnološkog sustava kroz razvoj sveučilišnih centara, institutskog rada i informacijskih znanosti, tehnološki parkovi još nisu ostvarili svoju punu ulogu. Tehnološki parkovi povezuju stručnjake i poduzetnike kako bi ostvarili gospodarske ciljeve temeljem novih tehnologija, s naglaskom na razvoj i znanstveno-istraživačke aktivnosti (Ribić, Pleša Puljić, 2020).

U novije doba razvili su se centri kompetencija. Centri kompetencija provode proizvodno orijentirane ili razvojne istraživačke projekte i izgrađuju kompetencije u određenim domenama,

⁸ E- Građani, Poduzetnička infrastruktura, dostupno na: <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368?lang=hr>, (27.5.2024.)

s kojima druge korporativne organizacije mogu ugovoriti usluge istraživanja i razvoja za jačanje određenih industrijskih grana.⁹

Posljednja potporna institucija je poduzetnički inkubator te će u nastavku biti prošireno opisan.

⁹ E- Građani, Poduzetnička infrastruktura, dostupno na: <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368?lang=hr>, (27.5.2024.)

3. PODUZETNIČKI INKUBATORI

Prema Škrtić i Mikić, (2011:74) „poduzetnička inkubacija je proces potpomaganja poduzetništva, odnosno novoosnovanih i mladih poduzeća koja su tek počela s poslovanjem ili su u fazi razvoja. Pruža im se potrebna pomoć putem različitih alata, informacija, kontakata, resursa, koji bi u suprotnom bili preskupi, nedostupni ili nepoznati.“

Funda (2011) smatra da su poduzetnički inkubatori programi osmišljeni sa svrhom pomaganja u samom razvoju malih i srednjih poduzeća te korist od dobrog dugoročnog poslovanja poslovnih inkubatora ima cjelokupna zajednica. Svrha poduzetničkih inkubatora je pomoć poduzetnicima u početnim etapama njihova razvoja.

Poduzetnički inkubatori pružaju poduzetnicima prijeko potrebne resurse poput prostora, financijskih sredstava, marketinških, računovodstvenih, pravnih i drugih usluga kako bi im pomogli u opstanku na tržištu te rastu i razvoju (Grgić, Bilans, Franc, 2010).

Europska komisija (EK) je definirala poduzetnički inkubator kao „ograničen prostor na kojem se koncentriraju novostvorena poduzeća“. Cilj im je unaprijediti mogućnost rasta i osigurati opstanak stanara pružajući im prostor sa zajedničkom infrastrukturom (telefaks, oprema i sl.) kao i menadžersku podršku te stručnu pomoć kroz savjetovanje.¹⁰

Kako se poduzeća s vremenom razvijaju i jačaju, tako postaju sve zanimljivija investitorima koji svoja sredstva mogu uložiti u tvrtku te joj tako pomoć u daljnjem razvoju. Tako se kreiraju nove mogućnosti financiranja i potpore. Proučavajući literaturu često se može pronaći da se poslovne inkubatore naziva različitim terminima, poput poslovni akceleratori, parkovi znanja, industrijskim parkovima, inovacijskim centrima, tehnopolisima i dr. (Grgić, Bilans, Franc, 2010).

„Poslovni inkubatori pružaju podršku i resurse novoosnovanim poduzećima i poduzećima u ranoj fazi razvoja kojima su te mlade tvrtke teško dostupne. Njihova podrška može uključivati pristup mrežama, investitorima i mentorima ili prostor za suradnju s drugim tvrtkama i iskusnim stručnjacima“.¹¹

Iz svih navedenih definicija možemo doći do neke zajedničke definicije da poduzetnički inkubatori pomažu poduzetnicima da pokušaju ostvariti svoju poduzetničku ideju pružajući im

¹⁰ Poduzetnički inkubator u edukaciji za poduzetništvo, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/192176>, (27.5.2024.)

¹¹ British Bussines Bank, What is a business incubator?, dostupno na : <https://www.british-business-bank.co.uk/finance-hub/what-is-a-business-incubator/> (27.5.2024.)

potporu u smislu prostora, znanja, savjetovanja, financijsku pomoć i niz drugih mogućnosti kako bi jednog dana postali samostalni i neovisni.

Osnivanje poduzetničkih inkubatora postalo je izrazito značajno na globalnoj razini u posljednjih 30-ak godina. Ovi inkubatori osmišljeni su kako bi pomogli mladim poduzetnicima u ranoj fazi razvoja njihovih poduzeća. U početnim fazama poslovanja, osobito za poduzetnike bez značajnih financijskih resursa, potreban je početni poticaj koji će im pomoći u razvoju (Ribić, Pleša Puljić, 2020).

Zanimljivo je spomenuti da je povijest poduzetničkih inkubatora seže u 1959. godinu i to u Bataviju (New York). Razvoj poduzetničkog inkubatora započeo je na farmi Massey – Ferguson koja se razvijala na manufakturnoj proizvodnji nasada. Obitelj Mancusos je raspodijelila veliku farmu na manje dijelove te su dali malim poduzetnicima pojedine dijelove kako bi im pomogli u razvoju. U početku centar nije imao formalni program potpore, a poduzeća su dijelila resurse između sebe. Navedeni program u Bataviji je postao poznat kao Batavijski industrijski centar (Škrtić, Mikić, 2011:75).

Za razliku od Batavije, poduzetnički inkubatori u Hrvatskoj razvili su se tek 1991. godine. Razvili su se u sklopu poduzeća i to u gradu Zagrebu (Končar), Sisku (Željezara Sisak) i u Rijeci (Brodogradilište Rijeka) (Bošnjak, 2011).

Prema Škrtić i Mikić (2011) definirali su 3 tipa poduzetničke inkubacije:

- program inkubacije temeljen na objektu – program koji nudi klijentima usluge vođenja, nadgledanja, umrežavanja, pristupa kapitalu, treninga i sl., te nudi prostor,
- inkubacija temeljen na usluzi (virtualni inkubacijski program) – nudi korisnicima niz usluga (networking, usluge nadgledanja, vođenja i sl.) ali ne i prostor,
- kombiniran program poduzetničke inkubacije – kombinacija 2 prethodna programa.

Kako bi izgradnja poduzetničkog inkubatora imala smisla, važno je postojanje dovoljnog broja zainteresiranih poduzetnika koji bi se smjestili u prostor poduzetničkog inkubatora i koristili njegove usluge. Isto tako važno je istaknuti da je pomoć lokalne i regionalne zajednice prilikom izgradnje poduzetničkog inkubatora neophodna (Funda, 2011).

Osim što je poduzetničkim inkubatorima potrebna pomoć lokalne i regionalne zajednice, oni imaju značajnu ulogu u gospodarskom razvoju, odnosno oni čine sljedeće:

- ❖ pružaju pomoć poduzećima koja su tek osnovana – pružanje pomoći od samog početka, odnosno ideje, do izlaska proizvoda na tržište,
- ❖ stabiliziranje poduzeća – pomažu poduzećima uspostaviti uspješno vodstvo kako bi bili stabilni i opstali na tržištu,

- ❖ širenje poduzeća – cilj je povećati proizvodne mogućnosti kroz povećanje broja zaposlenih, te osigurati potreban kapital,
- ❖ privlačenje poduzeća – omogućuju poduzeću da odmah počne s radom bez uobičajenih selidbi (Škrtić, Mikić, 2011).

U praksi se pojavljuje nekoliko usluga koje poduzetnički inkubatori pružaju, a to su:

- pomoć u poslovnom vođenju i marketingu,
- pomoć pri povezivanju s drugim poduzetnicima, investitorima, poslovnim partnerima,
- edukacije i seminari i sl. (Škrtić, Mikić, 2011).

Poduzetnički inkubatori daju svoj poslovni prostor u zakup na određeno vrijeme te to ovisi o kriteriju pojedinog poduzetničkog inkubatora. Primjerice, poduzetnički inkubator BIOS koristi sljedeći kriterij:

- za proizvodne djelatnosti **do 5 godina** (djelatnosti vezane za ICT sektor) - stanari prvi godinu ne plaćaju zakup, drugu godinu plaćaju 25 %, treću godinu plaćaju 50 % zakupa, četvrtu godinu 75 % zakupa, i petu godinu 100 %.
- za uslužne djelatnosti poslovni prostor se daje u zakup **do 3 godine** (prvih 6 mjeseci 25 %, drugih 6 mjeseci 50 %, drugu godinu plaća zakup od 75 %, i treću godinu plaća zakup 100 %).¹²

Osnovna zamisao poduzetničkih inkubatora je pružanje podrške ljudima koji imaju dobre poslovne ideje, ali nemaju dovoljno podrške i financijskih sredstava da tu poslovnu ideju „pretoče“ u posao. Poduzetnički inkubatori polaze od pretpostavke da je šteta propustiti dobru poslovnu priliku, jer će uspješan poduzetnik stvoriti korist za cjelokupno društvo (Škrtić, Mikić, 2011).

Važno je spomenuti da rad poduzetnički inkubatora sufinancira Ministarstvo gospodarstva Republike Hrvatske (Lovrić i sur., 2003).

Osim što poduzetnički inkubatori postoje u Hrvatskoj, postoje i u nizu drugih zemalja. U nastavku ću navesti i pojasniti neke od najjačih poduzetničkih inkubatora i akceleratora koji trenutno postoje u svijetu.

Na prvom mjestu nalazi se Techstars, SAD koji svake godine bira više od 500 tvrtki koje se nalaze u ranoj fazi te u njih ulaže do 120000 \$. Prije svega Techstars je usmjeren na ulaganje u start-up poduzeća koja se temelje na tehnologiji. Osim Techstarsa važan je i Y Combinator

¹² Poduzetnički inkubator BIOS, Pravilnik o utvrđivanju kriterija za zakup prostora u BIOS-u, dostupno na: <https://inkubator.hr/Pravilnik-o-utvrdivanju-kriterija-za-zakup-prostora-u-BIOS-u.pdf>, (31.5.2024.)

SAD koji kroz tromjesečni program financira pothvat s 500000 \$. Nakon toga, novim poduzetnicima pružaju mentorstvo i pružaju im potrebna znanja.¹³

Osim što je ovakav način razvoja popularan u SAD-u, popularan je i u ostatku svijeta. Primjerice Indijski Venture Catalysts je vodeći inkubator za start-up poduzeća u toj regiji. Kao i većina poduzetničkih inkubatora pruža mogućnost financijske pomoći u rasponu od 200000 \$ do 2000000 \$, mentorstva, umrežavanja. Zanimljivo je da poduzetnički inkubator prepušta poduzetnicima da samostalno pronađu uporište te im se ne miješaju u posao.¹⁴

Jedan od najpoznatijih inkubatora u Europi je Ignite. Ignite je start-up inkubator iz Engleske koji je proširio svoj utjecaj širom Europe prije nego što se vratio u sjeveroistočnu Englesku. Nudi dva programa: Pre-Accelerator za startupove u ranoj fazi i Accelerator za startupove u početnoj fazi. Programi uključuju radionice, mentorske sastanke s iskusnim stručnjacima, prilike za umrežavanje, poslovne zajmove i interakcije te jedinstvene mogućnosti putovanja radi testiranja ideja na međunarodnoj razini. Ignite koristi partnerstva s Googleom, AWS-om, SendGridom i drugim tvrtkama kako bi startupovima osigurao kredite i popuste u vrijednosti do 250.000 GBP. Najnovija grupa programa tek treba biti objavljena.¹⁵

Za kraj ću izdvojiti najpoznatiji Kineski inkubator. Riječ je o Chinaccelerator koji je vjerojatno najveći azijski startup inkubator. Inkubator nudi mentorski program koji pomaže osnivačima poslovnog softvera povezati se s mrežom od preko 200 korporativnih partnera. SOSV program, koji traje tri mjeseca i osnovan je 1994. godine, provodi se u pet globalnih regija i godišnje ulaže u 150 tvrtki.

Chinaccelerator ima preko 300 mentora širom svijeta koji omogućuju provođenje ovih programa. Veliki naglasak stavljaju na uključivanje žena, osnaživanje lokalnih tvrtki, dovođenje globalne stručnosti u Kinu te izgradnju dugoročnih odnosa sa svojim partnerima i startupima.¹⁶

Iz svih navedenih činjenica može se doći do zaključka da se kroz poduzetničke inkubatore nastoji potaknuti ljude da pokrenu vlastiti posao te im pomažu da se osamostale i steknu potrebno znanje.

¹³ LOGO, The top 15 startup incubators and accelerators worldwide, dostupno na: <https://logo.com/blog/incubators-for-startup>, (5.7.2024.)

¹⁴ LOGO, The top 15 startup incubators and accelerators worldwide, dostupno na: <https://logo.com/blog/incubators-for-startup>, (5.7.2024.)

¹⁵ LOGO, The top 15 startup incubators and accelerators worldwide, dostupno na: <https://logo.com/blog/incubators-for-startup>, (5.7.2024.)

¹⁶ LOGO, The top 15 startup incubators and accelerators worldwide, dostupno na: <https://logo.com/blog/incubators-for-startup>, (5.7.2024.)

3.1. Vrste inkubatora

Poduzetnički inkubatori mogu biti osnovani kao pravne osobe ili neki drugi organizacijski oblik, te mogu biti u privatnom vlasništvu, vlasništvu lokalne samouprave ili nekih trećih institucija. Zanimljivo je spomenuti da poduzetničke inkubatore može osnovati država, općina, grad, županija, jedna ili više privatnih osoba (registriraju se kao društvo s ograničenom odgovornošću) te oni mogu biti profitni ili neprofitni centri (Funda, 2011).

Prema Fundi (2011:55) poduzetnički inkubatori prema utemeljiteljskoj strukturi mogu biti:

- neprofitni (javni ili privatni)
- vezani za visokoškolske ustanove
- hibridni (suradnja vlade, neprofitnih agencija i poduzetnika)
- privatni (profitni)
- drugi izvori: umjetničke organizacije, industrijske skupine, crkvene skupne, trgovačke komore...

Prema pronađenim podacima u Republici Hrvatskoj trenutno posluje 62 poduzetničkih inkubatora i tehnoloških parkova.¹⁷

Najveći broj inkubatora otvoreno je onih godina, kada je EU objavila projekt u kojem sufinanciraju razvoj poduzetničke infrastrukture (2011.-2012., 2015.-2016., 2019). Većina inkubatora nalazi se na prostoru istočne Hrvatske i to oko 40%.¹⁸

Poslovni inkubatori mogu se utemeljiti kao poduzeća:

- **zatvorenog tipa** - utemeljuje se unutar velikog poduzeća (svrha **reorganizacije** – tako poduzeće dobiva kvalitetniju uslugu i smanjuje troškove poslovanja)
- **otvoreni tip** - utemeljuje se kao program rasta na lokalnoj razini s ciljem razvoja, zadržavanja stanovništva i privlačenja novog (Funda, 2011).

Važno je spomenuti da 87 % poduzeća koji su prošli kroz poduzetnički inkubator uspijevaju i opstaju na tržištu nakon izlaska iz inkubatora. Navedeni postotak ukazuje na to da poduzetnički inkubatori pružaju poduzetnicima neophodna znanja kako bi uspjeli na tržištu i samostalno nastavili poslovati (Funda, 2011).

U teoriji se pojavljuje nekoliko vrsta poduzetničkih inkubatora:

- poslovni inovacijski centri

¹⁷ Lider, Poduzetnički inkubatori, dostupno na: <https://lidermedia.hr/tvrtke-i-trzista/poduzetnicki-inkubatori-40-posto-tvrtki-odustaje-od-njihovih-usluga-zbog-vlastitog-poslovnog-neuspjeha-152109>, (30.4.2024.)

¹⁸ PoslovniFM, <https://www.poslovnifm.com/bizblog/iznad-oblaka-jean-pierre-maric/koliko-je-u-hrvatskoj-poduzetnickih-inkubatora/> (31.5.2024.)

- akademski inkubatori
- nezavisni privatni inkubatori
- korporativni privatni inkubatori (Grgić, Bilans, Franc, 2010).

Poslovni inovacijski centri su javni inkubatori, odnosno osniva ih država. Njihov glavni cilj je osigurati poslovni prostor te ostalu fizičku infrastrukturu (Grgić, Bilans, Franc, 2010).

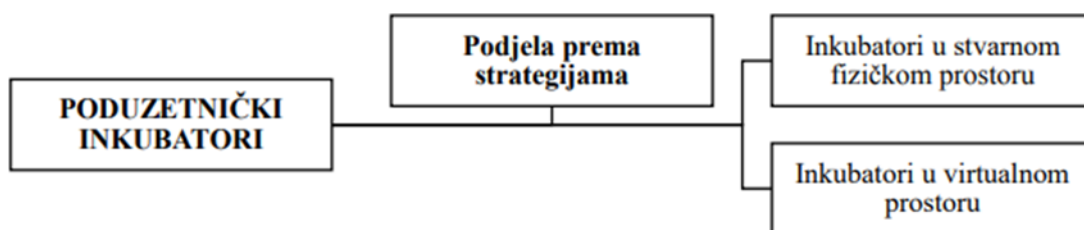
Kao što i sam naziv govori, akademske inkubatore osnivaju fakulteti i sveučilišta koji se žele uključiti u poticanje poduzetništva. Akademski inkubatori pomažu članovima inkubatora tako da im pružaju neophodno znanje, konzultantske usluge i sl. Javni inkubatori ne pružaju neke usluge što su pružali prije, stoga se javljaju privatni inkubatori (Grgić, Bilans, Franc, 2010).

Privatni inkubatori posluju sa svrhom ostvarivanja profita, odnosno nude pomoć poduzeću, ali za tu uslugu uzimaju udio u kapitalu (ako je riječ od d.d., uzimaju dionice). Privatni inkubatori se dijele na korporativne i nezavisne (Grgić, Bilans, Franc, 2010).

Najveća razlika između korporativnih i nezavisnih inkubatora je ta da korporativne osnivaju velike korporacije (cilj je razvoj novog poduzeća), a nezavisne osnivaju pojedinci ili grupe pojedinaca (cilj je pomoći poduzetnicima da pokrenu posao). Kod nezavisnih inkubatora ulaže se većinom vlastiti kapital, ali kad se to poduzeće jednog dana razvije i ostvarivat dobit imaju pravo na dio kapitala. (Grgić, Bilans, Franc, 2010).

Osim navedene podjele inkubatore možemo podijeliti prema strategiji na fizičke i virtualne.

Slika 1. Podjela inkubatora prema strategiji

*Izvor: Entrepreneur (2018): Getting Started With Business Incubators,
<https://www.entrepreneur.com/>, (30.5.2024.)*

Navedena slika prikazuje podjelu poslovnih inkubatora prema strategijama na inkubatore u fizičkom prostoru i inkubatore u virtualno prostoru. Zbog razvoja tehnologije i IT djelatnosti, javlja se sve veći broj inkubatora u virtualnom prostoru. Prednost virtualnih inkubatora je

mogućnost rada u inkubatoru neovisno gdje se osoba fizički nalazi, nije potreban fizički prostor u kojem bi se sama djelatnost obavljala.

Virtualni inkubatori bave se djelatnostima koje se odvijaju putem računala, odnosno različite telekomunikacijske djelatnosti, djelatnosti programiranja i sl. Druga skupina inkubatora su inkubatori u fizičkom obliku. Ovu vrstu inkubatora karakterizira njen fizički oblik, jer se u njihovim prostorijama odvijaju različiti procesi poput proizvodnje.

Osim navedenih podjela, postoji podjela poduzetničkih inkubatora na:

- ❖ klasične inkubatore – izdvojena i opremljena jedinica za poslovanje,
- ❖ internetske inkubatore – inkubatori koji ne postoje u fizičkom obliku,
- ❖ internalizirane inkubatore – angažman unutar postojećih kompanija, pomažu poduzetnicima početnicima (Salamon, Knapić Salamon, 2017).

3.2. Analiza poduzetničkih inkubatora na području Republike Hrvatske

Prema popisu iz 2020. godine u Republici Hrvatskoj poslovalo je ukupno 40 poduzetničkih inkubatora. U anketnom istraživanju koje je 2020. godine provela Mia Črep ukupno je sudjelovalo 24 poslovna inkubatora iz Hrvatske među kojima je ujedno bio i Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravске županije.

Istraživanje je imalo za cilj analizirati različite aspekte poslovanja inkubatora, uključujući broj poduzeća stanara, razdoblje inkubacije, udio prihoda od stanara, faze zrelosti poduzeća stanara, udio žena poduzetnica, dobne skupine poduzetnika, vrste usluga koje inkubatori nude, događanja unutar inkubatora te broj novih start-up poduzeća koja ulaze i izlaze iz inkubatora.

U nastavku će najvažniji segment biti praćen s konkretnim postotcima.

Broj poduzeća stanara

- 42 % inkubatora ima od 6 do 12 poduzeća stanara.
- 38 % inkubatora ima više od 20 poduzeća stanara.
- 12 % inkubatora ima od 13 do 19 stanara.
- 8 % inkubatora ima od 3 do 5 stanara.

Prosječno razdoblje inkubacije

- 58 % inkubatora navodi da je razdoblje inkubacije od 4 do 5 godina.
- 42 % inkubatora navodi razdoblje inkubacije od 0 do 3 godine.

Udio prihoda od poduzeća stanara

- 32 % inkubatora ostvaruje 1-10 % prihoda od stanara.
- 18 % inkubatora ostvaruje više od 55 % prihoda od stanara.

- 18 % inkubatora ne ostvaruje nikakve prihode od stanara.
- 14 % inkubatora ostvaruje 11-25 % prihoda od stanara.
- 14 % inkubatora ostvaruje 41-55 % prihoda od stanara.
- 4 % inkubatora ostvaruje 26-40 % prihoda od stanara.

Udio žena poduzetnica

- 8 % ih tvrdi da ima manje od 10 % žena poduzetnica.
- 13 % ispitanika tvrdi da je udio žena poduzetnica između 21 % i 30 %.
- 21 % ispitanika tvrdi da je udio žena poduzetnica između 31 % i 40 %.
- 17 % ispitanika tvrdi da je udio žena poduzetnica između 41 % i 50 %.
- 37 % inkubatora ima 11-20 % žena poduzetnica.
- 4 % inkubatora ima više od 50 % žena poduzetnica.

Dobne skupine poduzetnika

- 50 % inkubatora ima poduzetnike u dobi od 26 do 35 godina.
- 46 % inkubatora ima poduzetnike u dobi od 36 do 45 godina.
- 4 % inkubatora ima poduzetnike u dobi od 18 do 25 godina.

Vrste usluga u poslovnim inkubatorima

- Najčešće pružene usluge uključuju:
 - korištenje zajedničkih prostorija (23 inkubatora),
 - najam prostora, poslovno savjetovanje, podrška u poslovanju, edukacijski programi (22 inkubatora),
 - korištenje komunalnih usluga (21 inkubator),
 - marketinške usluge (17 inkubatora),
 - računovodstvene usluge (7 inkubatora).

Događanja u sklopu inkubatora

- Najčešće organizirana događanja uključuju:
 - istraživanje o poduzetništvu (16 inkubatora),
 - Bussines matching (15 inkubatora),
 - tematski i inovacijski programi (15 inkubatora).

Usluge koje poduzeća stanari najviše koriste

- edukacijski programi (22 inkubatora),
- poslovno savjetovanje i podrška u poslovanju (18 inkubatora).

Najpotrebnije vrste podrške za start-up poduzeća

- mentorstvo i savjetovanje (18 ispitanika),
- edukacija mladih poduzetnika (11 ispitanika),

- financijska sredstva i programi financiranja (9 ispitanika).

Ulazak i izlazak poduzeća iz inkubatora u 2019. godini

- 156 novih start-up poduzeća ušlo je u 24 inkubatora.
- 63 % ispitanika tvrdi da je 1 do 5 novih poduzeća ušlo u inkubator.
- 101 poduzeće izašlo je iz inkubatora i nastavilo samostalno poslovanje.
- 75 % ispitanika tvrdi da nijedno poduzeće nije izašlo iz inkubatora i prestalo poslovati.

Slobodni kapaciteti

- 33 % inkubatora nema slobodnih kapaciteta za nove poduzetnike.
- 33% inkubatora ima 1 do 5 slobodnih smještajnih kapaciteta.
- 21 % inkubatora ima 6 do 10 slobodnih smještajnih kapaciteta.
- 13 % inkubatora ima više od 10 slobodnih smještajnih kapaciteta (Črep, 2020).

Osim navedenog istraživanja provedeno je još nekoliko sličnih istraživanja na tematiku poduzetničkih inkubatora. Jedno takvo istraživanje provedeno je od strane Damira Ribića, Željke Kadlec i Mladene Bedeković 2017. godine. Istraživanje je provedeno na 16 trenutno aktivnih poduzetničkih inkubatora u Republici Hrvatskoj. U nastavku će biti prikazani najvažniji rezultati istraživanja.

Mogućnost samofinanciranja poduzetničkih inkubatora:

- 19 % inkubatora se može financirati iz vlastitih izvora
- 81% inkubatora nije u mogućnosti financirati poslovanje iz vlastitih izvora

Pregled broja tvrtki u pojedinom inkubatoru

Tablica 1. Pregled broja poduzeća koje posluju u poduzetničkim inkubatorima, broj zaposlenika i godina osnivanja

	Number of companies currently in an incubator	Current number of employees in companies	Year of founding the incubator
Incubator 1	9	25	2003.
Incubator 2	4	10	2011.
Incubator 3	8	20	2005.
Incubator 4	11	40	2006.
Incubator 5	12	35	2007.
Incubator 6	5	42	2003.
Incubator 7	29	70	2002.
Incubator 8	41	150	1996.
Incubator 9	20	32	2013.
Incubator 10	12	40	2014.
Incubator 11	7	18	2001.
Incubator 12	20	47	2013.
Incubator 13	16	28	2010.
Incubator 14	16	48	2009.
Incubator 15	9	25	2013.
Incubator 16	12	34	2013.
TOTAL	231	664	

Izvor: Ribić, D., Bedeković, M., Kadlec, Ž. (2017.): Efficiency of business incubators as generators for development of entrepreneurship, Interdisciplinary management research XIII, Opatija 2017., str. 572, ISSN 1847-0408

Prema podacima iz tablice, 2017. godine na području Republike Hrvatske poslovalo je 231 poduzeće u 16 poduzetničkih inkubatora. U nekim inkubatorima poslovalo je manje poduzeća (4-5) dok je u drugim poduzećima poslovaao veći broj poduzeća. Kada se zbroje sva poduzeća u svim inkubatorima te podijeli sa ukupnim brojem inkubatora dobije se brojka od 14 poduzeća. Navedena brojka predstavlja prosječan broj poduzeća po 1 poduzetničkom inkubatoru. Prosječan broj zaposlenih po tvrtki je 2,87 (Ribić, Bedeković, Kadlec 2017).

Ovi rezultati pružaju uvid u operativne karakteristike poslovnih inkubatora u Hrvatskoj i njihove ključne izazove i potrebe.

4. MREŽA PODUZETNIČKIH INKUBATORA VPŽ

Posebno je važno istaknuti Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije d.o.o. koji osnovan je 2005. godine. Prvi dio infrastrukture izgrađen 2013. godine financiran od strane Europske unije i Virovitičko-podravske županije. Od 19. prosinca 2019. godine Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije d.o.o. kroz mrežu inkubatora upravlja s ukupno četiri poduzetnička inkubatora (Virovitica, Orahovica, Pitomača/Kladare i Slatina).¹⁹

Ukupna Ulaganja iznosila su oko 35 milijuna kuna. Glavni nositelj projekta izgradnje i opremanja je bila Virovitičko-podravska županija koja je ujedno i vlasnik inkubatora, a upravljanje je povjereno Poduzetničkom inkubatoru VPŽ d.o.o. Zanimljivo je spomenuti da je ovo ujedno i jedini „županijski inkubator“ na prostoru RH.²⁰

Slika 2. Poduzetnički inkubator u Virovitici

Izvor: Hrvatska udruga poslodavaca, <https://www.hup.hr/novi-clan-hup-a-poduzetnicki-inkubator-viroviticke-podravskje-zupanije>, (3.7.2024.)

Na slici br. 2 može se vidjeti jedna od podružnica Poduzetničkog inkubatora VPŽ. Radi se o podružnici koja se nalazi u gradu Virovitici na adresi Poduzetnička zona II, Virovitica. Poduzetnički inkubator u Virovitici ima 15 poslovnih prostora. Na prizemlju se nalazi 5 proizvodno-skladišnih prostora veličine između 112,81 m² i 112,90 m². Na katu su smještena

¹⁹ Virovitičko – podravska županija, Poduzetnički inkubatori VPŽ, dostupno na: <https://www.vpz.hr/2022/02/28/poduzetnicki-inkubator-viroviticke-podravskje-zupanije-za-poduzetnike-i-jedinice-lokalne-samouprave-proveo-je-400-projekata-koji-su-se-kretali-od-50-00>, (29.6.2024.)

²⁰ Virovitičko – podravska županija, Poduzetnički inkubatori VPŽ, dostupno na: <https://www.vpz.hr/2022/02/28/poduzetnicki-inkubator-viroviticke-podravskje-zupanije-za-poduzetnike-i-jedinice-lokalne-samouprave-proveo-je-400-projekata-koji-su-se-kretali-od-50-00>, (29.6.2024.)

10 moderno opremljenih uredskih prostora, veličine od 42,55 m² do 55,77 m². Inkubator također uključuje konferencijsku dvoranu i kuhinju, čije je korištenje besplatno za stanare inkubatora.

Sljedeća podružnica Poduzetničkog inkubatora VPŽ nalazi se u Slatini.²¹

Slika 3. Poduzetnički inkubator u Slatini

Izvor: Virovitičko-podravska županija, <https://www.vpz.hr/2021/05/27/slatinski-poduzetnicki-inkubator-novim-stanarima-nudi-besplatan-najam-prostora-cak-3-godine-a-trenutno-popunjeno-11-14-poslovnih-prostora/>, (3.7.2024.)

Na slici br. 3 može se vidjeti podružnica koja se nalazi u Slatini na adresi Kolodvorska 8, Slatina. Poduzetnički inkubator u Slatini ima ukupno 13 uredskih prostora smještenih na prizemlju, prvom katu i potkrovlju zgrade. Veličina ureda varira od 17,76 m² do 48,41 m². Stanari inkubatora besplatno mogu koristiti kreativni i multimedijalni studio, salu za sastanke, multifunkcionalnu dvoranu, coworking prostor i kuhinju. Kreativni studio, multimedijalni studio, coworking prostor i sala za sastanke idealni su za organizaciju sastanaka, manjih radionica, coworking aktivnosti i umrežavanje poduzetnika.²²

Nakon poduzetničkog inkubatora u Slatini potrebno je nešto više reći o poduzetničkom inkubatoru u Orahovici.

²¹ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O lokaciji, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/postani-stanar/>, (3.7.2024.)

²² Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O lokaciji, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/postani-stanar/>, (3.7.2024.)

Slika 4. Poduzetnički inkubator u Orahovici

Izvor: Virovitičko-podravska županija, <https://www.vpz.hr/2019/07/15/javni-poziv-inicijalni-iskaz-interesa-prijem-poduzetnika-poduzetnicke-inkubatore-lokacijama-orahovici-pitomaci-slatini/> (3.7.2024.)

Poduzetnički inkubator u Orahovici nalazi se na adresi Dalmatinska 110. Poduzetnički inkubator u Orahovici ima 18 poslovnih prostora. U prizemlju zgrade nalazi se 6 proizvodno-skladišnih prostora veličine 108,95 m². Na katu su smještena 11 moderno opremljenih uredskih prostora veličine od 17,64 m² do 55,78 m², kao i coworking prostor. Inkubator također sadrži konferencijsku dvoranu i kuhinju, čije je korištenje besplatno za stanare inkubatora.

Posljednji u nizu Poduzetničkih inkubatora Virovitičko-podravske županije je poduzetnički inkubator u Pitomači.

Slika 5. Poduzetnički inkubator u Pitomači

Izvor: Virovitičko-podravska županija, <https://www.vpz.hr/2019/06/15/ostale-jos-sitnice-pogledajte-izgleda-poduzetnicki-inkubator-pitomaci-dio-projekta-mreza-poduzetnickih-inkubatora-vpz/>, (3.7.2024.)

Poduzetnički inkubator u Pitomači nalazi se na adresi Kladare 19 C. Poduzetnički inkubator u Pitomači ima 18 poslovnih prostora. U prizemlju zgrade nalazi se 6 proizvodno-skladišnih prostora veličine 108,95 m². Na katu su smještene 11 moderno opremljenih uredskih prostora veličine od 17,64 m² do 55,78 m² s coworking prostorom. Inkubator također uključuje konferencijsku dvoranu i kuhinju, čije je korištenje besplatno za stanare inkubatora.

4.1. Pogodnosti koje Mreža inkubator Virovitičko-podravske županije nudi

Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije nudi poduzetnicima početnicima 65 potpuno opremljenih prostora, uključujući 17 proizvodnih prostora veličine od 108,95 do 112,90 m² i 48 uredskih prostora veličine od 17,76 do 55,78 m². Uz poslovne prostore, Mreža inkubatora također pruža konferencijske dvorane, coworking prostor, kreativni studio, multimedijalni studio te zajednički prostor za šivanje i krojenje. Ove prostore mogu koristiti stanari inkubatora, kao i vanjski korisnici.²³

Navedeni poduzetnički inkubator omogućava korisnicima:

- subvencionirani zakup poslovnog prostora,
- korištenje različitih savjetodavnih usluga,
- organizaciju edukacija i seminara,
- promociju na web stranici i sajmovima,
- pripremu i provedbu projekata,
- pristup internetu,
- besplatan parking,
- vlastiti poštanski sandučić,
- registraciju sjedišta poduzeća na adresu poduzetničkog inkubatora,
- izrada poslovnog plana,
- izrada investicijske studije,
- izrada projektnih prijedloga na otvorene natječaje.²⁴

Iz navedenih činjenica može se doći do zaključka da Poduzetnički inkubator VPŽ nudi niz prednosti i usluga koje pomažu poduzetniku da ostvari svoju poduzetničku ideju te da se

²³ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O nama, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/>, (3.7.2024.)

²⁴ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O nama, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/>, (3.7.2024.)

kroz nekoliko godina osamostali. Kako bi poduzeće znalo u koji je smisao njegovog postojanja te kako bi znalo smjeru u kojem će se kretati te što planira, potrebno je definirati misiju, viziju i ciljeve poslovanja.

Kao glavnu prednost poduzetničkih inkubatora trebalo bi istaknuti niske troškove jer u prvoj godini poslovanja u inkubatoru najam poslovnog prostora je potpuno besplatan, samo se plaćanje režijskih troškova. Također su dostupni besplatni brzi internet, konferencijska dvorana, čajna kuhinja i savjetodavne usluge. Osim navedene prednosti Poduzetnički inkubator nudi mogućnost umrežavanja i povezivanja s drugim poduzetnicima, uz konstantno pružanje savjeta i podrške od strane mentora.

4.2. Misija, vizija, ciljevi Poduzetničkog inkubatora Virovitičko-podravske županije

Cilj Poduzetničkog inkubatora Virovitičko-podravske županije je povećati regionalnu konkurentnost, poboljšati poduzetničko okruženje i promovirati održivi razvoj u Virovitičko-podravskoj županiji kroz poticanje razvoja tehnoloških start-up poduzeća i stvaranje novih radnih mjesta. Zbog specifičnosti svojih usluga i djelatnosti te povezanosti s lokalnim veleučilištem, inkubator služi kao most između javnog i privatnog sektora.²⁵

Nastavno na cilj poduzetničkog inkubatora nadovezuje se misija. Misija poduzetničkog inkubatora je, kroz timski rad zaposlenika i suradnju s gospodarstvenicima, poljoprivrednicima i stručnim službama Virovitičko-podravske županije, stvoriti poticajnu poduzetničku klimu za jačanje konkurentnosti županijskog gospodarstva i poljoprivrede. To se postiže pružanjem pristupačne poduzetničke infrastrukture, informiranjem, savjetovanjem, edukacijama te razvojem i implementacijom gospodarskih razvojnih projekata.²⁶

Osim misije, važno je da svako poduzeće ima definiranu viziju. Vizija Poduzetničkog inkubatora Virovitičko-podravske županije d.o.o. je biti stručna, pouzdana i prepoznatljiva potporna institucija unutar županije. Kvaliteta inkubatora mjeri se uspjehom stanara Mreže poduzetničkih inkubatora i povećanjem konkurentnosti lokalnih gospodarstvenika i poljoprivrednika.²⁷

Ciljevi poduzetničkog inkubatora VPŽ uključuju doprinos ekonomskom razvoju regije, pružanje poslovnih, tehničkih, obrazovnih i drugih usluga klijentima inkubatora te malim i

²⁵ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O nama, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/>, (3.7.2024.)

²⁶ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O nama, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/>, (3.7.2024.)

²⁷ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O nama, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/>, (3.7.2024.)

srednjim poduzetnicima, promociju lokalnog poduzetništva i podršku razvoju novih poduzeća, smanjenje stope nezaposlenosti i zadržavanje kvalificirane radne snage te povećanje broja startup-ova koji opstaju na tržištu.²⁸

Dugoročni cilj Poduzetničkog inkubatora Virovitičko-podravske županije je uspostaviti mrežu suvremeno opremljenih inkubatora u županiji, koji će poticati razvoj inovativnih ideja i pokretanje većeg broja startup poduzeća. Ovaj cilj će doprinijeti poboljšanju regionalne konkurentnosti, smanjenju nezaposlenosti i postizanju pozitivnog gospodarskog rasta²⁹

4.3. Uvjeti koji trebaju biti zadovoljeni da bi osoba postala član Poduzetničkog inkubatora Virovitičko-podravske županije

Kako bi osoba postala stanar navedenog poduzetničkog inkubatora važno je da ima status poduzetnika početnika i/ili inovatora. Stanari poduzetničkog inkubatora moraju imati sjedište ili prebivalište na području Virovitičko-podravske županije. Isto tako moraju imati najmanje jednog zaposlenog ili će zaposliti barem jednu osobu u roku od šest mjeseci od ulaska u poslovni prostor inkubatora. Zaposlenom osobom smatra se i poduzetnik kojem je poslovanje kroz pravnu osobu ili obrt jedina osnova za prava prema HZZO-u i HZMO-u RH.

Osima navedenih kriterija osoba mora obavljati jednu ili više sljedećih djelatnosti:

- proizvodnju koja ne utječe štetno na okoliš,
- djelatnosti iz područja ICT-a, multimedije, digitalne grafike, arhitekture i građevinarstva, elektrotehnike ili elektroničkog poslovanja,
- pakiranje proizvoda,
- ostale uslužne djelatnosti prema NKD 2007:
 - H: Prijevoz i skladištenje
 - M: Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
 - N: Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti (osim odjeljaka 77, 78 i razreda 82.91)
 - S: Ostale uslužne djelatnosti (osim odjeljaka 94).³⁰

²⁸ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O nama, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/>, (3.7.2024.)

²⁹ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, O nama, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/>, (3.7.2024.)

³⁰ Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, Postani stanar, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/postani-stanar/>, (4.7.2024.)

4.4. Primjer dobre prakse poduzetničkog inkubatora u Virovitici – tvrtka Factory

FACTORY d.o.o. je tvrtka specijalizirana za dizajn mobilnih i web aplikacija, koja svojim kreativnim i korisnim rješenjima pomaže klijentima. Osnovana je 2012. godine kao prvi stanar Poduzetničkog inkubatora u Virovitici. Zanimljivo je spomenuti da je FACTORY ostao unutar inkubatora i nakon rasta, doprinoseći njegovom ugledu. Danas su jedna od četiri najbolje tvrtke u Hrvatskoj i među 500 najboljih u svijetu, s 80% proizvoda izvoženih na globalno tržište, prilagođenih specifičnim potrebama klijenata.

Tvrtka trenutno zapošljava preko 30 radnika, te je prije 3 godine zbog širenja poslovanja otvoren ured u Osijeku, dok neki zaposlenici rade od kuće. Specijalizirani su za razvoj digitalnih proizvoda i procesa, s klijentima poput Taw9eel grupe, danasradim.hr i Index.me³¹.

Factory je podijeljen u timove, uključujući iOS i Android developere te tri web developerska tima, među kojima se ističe Pimcore tim. Od početka 2019. godine intenzivno rade na Pimcore platformi, koja centralizira velike količine podataka za jednostavno pretraživanje. Cilj im je postati prvi Pimcore partner u Hrvatskoj³².

Tvrtka redovito održava interne i eksterne radionice za svoje zaposlenike i druge zainteresirane, te nudi odlične pogodnosti novim zaposlenicima, uključujući financijsku pomoć i pomoć pri pronalasku stana. FACTORY također pruža prakse studentima tijekom cijele godine, privlačeći ih visokom kvalitetom rada i pozitivnim iskustvima prethodnih praktikanata, uključujući i studente iz SAD-a.³³

Poduzeće je ostvarilo i niz nagrada od kojih je važno istaknuti:

- Godišnja nagrada VPŽ za iznimne rezultate i doprinos razvoju poduzetništva i IT industrije,
- Clutch nagrada za vodeću hrvatsku agenciju,
- nagrada The Manifesta za vodeće hrvatske developere,
- Goodfirms nagrada za vodeću agenciju za razvoj mobilnih aplikacija,
- Zlatni indeks – prijatelj studenata za suradnju i edukaciju studenata,
- Top Software Company nagrada za najbolju svjetsku agenciju za razvoj softvera,
- Mixx nagrada za jedan od 5 najboljih websiteova za klijenta danasradim.hr.³⁴

³¹Mreža inkubatora Virovitičko-podravške županije, Stanari, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/stanari/#elementoraction%3Aaction%3Dpopup%3Aopen%26settings%3DeyJpZCI6IjQ3MzMiLCJ0b2dnbGUiOmZhbHNlfQ%3D%3D>, (5.7.2024.)

³² Factory, O nama, dostupno na: <https://factory.dev/about-us>, (5.7.2024.)

³³ Factory, O nama, dostupno na: <https://factory.dev/about-us>, (5.7.2024.)

³⁴ Mreža inkubatora Virovitičko-podravške županije, Stanari, dostupno na: <https://inkubatorivpz.hr/stanari/#elementoraction%3Aaction%3Dpopup%3Aopen%26settings%3DeyJpZCI6IjQ3MzMiLCJ0b2dnbGUiOmZhbHNlfQ%3D%3D>, (5.7.2024.)

Osim priznanja i nagrada važno je istaknuti i konkretne brojke vezane uz poslovanje poduzeća. FACTORY d.o.o. ostvario je ukupni godišnji prihod od 1.466.076,00 € u 2023. godini, što predstavlja povećanje od 170.732,00 € u odnosu na prethodnu godinu kada je prihod iznosio 1.295.344,00 €. Tvrka je posljednje dvije godine poslovala s dobiti, ostvarivši neto dobit od 16.464,00 € u 2023. godini, uz neto maržu od 1,12 %. Na temelju prikazanih podataka može se zaključiti da je predstavljeno poduzeće vrlo dobar primjer uspješnog poduzeća.

5. ZAKLJUČAK

Na kraju završnog rada može se zaključiti da poslovni inkubatori predstavljaju ključnu infrastrukturu za razvoj poduzetništva, posebno za male i srednje poduzetnike koji čine okosnicu većine gospodarstava širom svijeta. Ulaganje u ovakve institucije značajno doprinosi gospodarskom razvoju jer omogućava poduzetnicima ne samo da pokrenu svoje poslovne ideje, već i da ih razvijaju u uspješne poslovne pothvate. Poduzetnički inkubatori, poput onog u Virovitičko-podravskoj županiji, pružaju potrebne resurse, mentorstvo i podršku koji su ključni za prevladavanje početnih prepreka s kojima se poduzetnici često susreću.

Poduzetnički inkubator Virovitičko-podravske županije je primjer uspješnog modela podrške poduzetnicima, osnovan s ciljem poticanja gospodarskog rasta i jačanja lokalnog poduzetništva. Kroz svoje četiri poslovnice, inkubator pruža širok spektar pogodnosti svojim stanarima, omogućavajući im da se razvijaju i postanu samoodrživi. Inkubator je od 2005. godine bio domaćin mnogim danas uspješnim poduzetnicima, demonstrirajući kako strateška podrška i infrastruktura mogu igrati presudnu ulogu u pretvaranju ideja u uspješne poslovne poduhvate.

Analiza poslovnih inkubatora na području Republike Hrvatske ukazuje na značaj ovih institucija za cjelokupni ekonomski sustav. Inkubatori ne samo da pružaju materijalne resurse i financijsku podršku, već i edukaciju, mreže kontakata i stručne savjete koji su ključni za uspjeh novih poduzetnika. Primjer tvrtke FACTORY d.o.o. iz Virovitičko-podravske županije ističe se kao uzor dobre prakse, pokazujući kako poduzetnički inkubatori mogu biti mjesto za rast i razvoj, ne samo na lokalnoj, već i na globalnoj razini. Ovakvi primjeri naglašavaju važnost kontinuiranog ulaganja u poduzetničke inkubatore kako bi se osigurala dugoročna održivost i konkurentnost gospodarskog sustava.

6. POPIS LITERATURE

Knjige:

1. Brajević, S., Šustić I. (2012): Poduzetnička infrastruktura. Split: Sveučilište u Splitu
2. Buble M. i Kružić D. (2006). Poduzetništvo: realnost sadašnjosti i izazov budućnosti. Zagreb: RRiF Plus
3. Funda, D. (2011): Menadžment malog poduzeća. Zapešić: Visoka škola za poslovanje i upravljanje, s pravom javnosti „Baltazar Adam Krčelić
4. Grgić M., Bilas V., Franc S. (2010): Poduzetništvo u međunarodnoj ekonomiji. Zagreb: Sinergija
5. Kolaković, M. (2006): Poduzetništvo u ekonomiji znanja. Zagreb: Sinergija
6. Lovrić, P., Žganec, D., Kukec, Lj., Selimović, K. (2003): Vodič kroz poduzetništvo. Zagreb:UHBDDR
7. Ribić, D., Pleša Puljić, N. (2020): Osnove poduzetništva. Zagreb: Školska knjiga
8. Škrtić, M., Mikić, M. (2011): Poduzetništvo. Zagreb: Sinergija

Stručni časopisi:

1. Bošnjak S. (2011): Poslovni inkubatori kao generatori razvoja poduzetništva. Praktični menadžment : stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta, Vol. 2 No. 2
2. Ribić, D., Bedeković, M., Kadlec, Ž. (2017.): Efficiency of business incubators as generators for development of entrepreneurship, Interdisciplinary management research XIII, Opatija 2017., str. 563-576, ISSN 1847-0408
3. Salamon D. i Knapić Salamon Đ. (2017): Inkubiranje poduzetništva u funkciji razvoja lokalnih prehrambenih sustava i ruralnih zajednica. Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo, Vol. 7 No. 1, 319-352.

Diplomski radovi:

1. Črep, M. (2020): Analiza učinaka poslovnih inkubatora u Hrvatskoj. Varaždin: Fakultet organizacije i informatike.

Elektronički izvori:

1. British Bussines Bank, What is a business incubator?, <https://www.british-business-bank.co.uk/finance-hub/what-is-a-business-incubator/> (27.5.2024.)

2. E – Građani, Poduzetnička infrastruktura, <https://gov.hr/hr/poduzetnicka-infrastruktura/1368?lang=hr>, (27.5.2024.)
3. Factory, <https://factory.dev/about-us>, (5.7.2024.)
4. Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/poduzetnistvo>, (20.4.2024.)
5. Lider, <https://lidermedia.hr/tvrtke-i-trzista/poduzetnicki-inkubatori-40-posto-tvrtki-odustaje-od-njihovih-usluga-zbog-vlastitog-poslovnog-neuspjeha-152109>, (30.4.2024.)
6. LOGO, <https://logo.com/blog/incubators-for-startup>, (5.7.2024.)
7. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, <https://mingor.gov.hr/o-ministarstvu-1065/djelokrug/uprava-za-internacionalizaciju-6087/poduzetnicka-infrastruktura/7583>, (27.5.2024.)
8. Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, <https://inkubatorivpz.hr/o-nama/>, (3.7.2024.)
9. Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, <https://inkubatorivpz.hr/postani-stanar/>, (3.7.2024.)
10. Mreža inkubatora Virovitičko-podravske županije, <https://inkubatorivpz.hr/stanari/#elementor-action%3Aaction%3Dpopup%3Aopen%26settings%3DeyJpZCI6IjQ3MzMzMzMiLCJ0b2dnbGUiOmZhbHNlfQ%3D%3D>, (5.7.2024.)
11. Poduzetnički inkubator BIOS, <https://inkubator.hr/Pravilnik-o-utvrđivanju-kriterija-za-zakup-prostora-u-BIOS-u.pdf>, (31.5.2024.)
12. PoslovniFM, <https://www.poslovnifm.com/bizblog/iznad-oblaka-jean-pierre-maricic/koliko-je-u-hrvatskoj-poduzetnickih-inkubatora/>, (31.5.2024.)
13. Virovitičko podravska županija, <https://www.vpz.hr/2022/02/28/poduzetnicki-inkubator-viroviticko-podravske-zupanije-za-poduzetnike-i-jedinice-lokalne-samouprave-proveo-je-400-projekata-koji-su-se-kretali-od-50-00>, (29.6.2024.)
14. Virovitičko-podravska županija, <https://www.vpz.hr/2019/06/15/ostale-jos-sitnice-pogledajte-izgleda-poduzetnicki-inkubator-pitomaci-dio-projekta-mreza-poduzetnickih-inkubatora-vpz/>, (3.7.2024.)
15. Virovitičko-podravska županija, <https://www.vpz.hr/2019/07/15/javni-poziv-inicijalni-iskaz-interesa-prijem-poduzetnika-poduzetnicke-inkubatore-lokacijama-orahovici-pitomaci-slatini/> (3.7.2024.)
16. Virovitičko-podravska županija, <https://www.vpz.hr/2021/05/27/slatinski-poduzetnicki-inkubator-novim-stanarima-nudi-besplatan-najam-prostora-cak-3-godine-a-trenutno-popunjeno-11-14-poslovnih-prostora/>, (3.7.2024.)

7. POPIS ILUSTRACIJA

Slike:

1. Slika 1. Podjela inkubatora prema strategiji
2. Slika 2. Poduzetnički inkubator u Virovitici
3. Slika 3. Poduzetnički inkubator u Slatini
4. Slika 4. Poduzetnički inkubator u Orahovici
5. Slika 5. Poduzetnički inkubator u Pitomači

Tablice:

1. Tablica 1. Pregled broja poduzeća koje posluju u poduzetničkim inkubatorima, broj zaposlenika i godina osnivanja

8. IZJAVA O AUTORSTVU

Ja, Matija Lješćak

izjavljujem da sam autor/ica završnog/diplomskog rada pod nazivom
Poduzetnički inkubator kao čimbenik razvoja poduzetništva Virovitičko-podravske županije

Svojim vlastoručnim potpisom jamčim sljedeće:

- da je predani završni/diplomski rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija,
- da su radovi i mišljenja drugih autora/ica, koje sam u svom radu koristio/la, jasno navedeni i označeni u tekstu te u popisu literature,
- da sam u radu poštivao/la pravila znanstvenog i akademskog rada.

Potpis studenta/ice

Matija Lješćak

9. ODOBRENJE ZA OBJAVLJIVANJE ZAVRŠNOG/DIPLOMSKOG RADA U DIGITALNOM REPOZITORIJU

Ja, Matija Lješćak

dajem odobrenje za objavljivanje mog autorskog završnog/diplomskog rada u nacionalnom repozitoriju odnosno repozitoriju Veleučilišta u Virovitici u roku od 30 dana od dana obrane.

Potvrđujem da je za pohranu dostavljena završna verzija obranjenog završnog/diplomskog rada.

Ovom izjavom, kao autor navedenog rada dajem odobrenje i da se moj rad, bez naknade, trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim na sljedeći način (zaokružiti):

- a) Rad u otvorenom pristupu
- b) Rad dostupan nakon: _____ (upisati datum)
- c) Pristup svim korisnicima iz sustava znanosti i visokog obrazovanja RH
- d) Pristup korisnicima matične ustanove
- e) Rad nije dostupan (*u slučaju potrebe dodatnog ograničavanja pristupa Vašem završnom/diplomskom radu, podnosi se pisani obrazloženi zahtjev*).

U slučaju dostupnosti rada prethodno označeno od a) do d), ovom izjavom dajem pravo iskorištavanja mog ocjenskog rada kao autorskog djela pod uvjetima Creative Commons licencije (zaokružiti):

- 1) CC BY (Imenovanje)
- 2) CC BY-SA (Imenovanje – Dijeli pod istim uvjetima)
- 3) CC BY-ND (Imenovanje – Bez prerada)
- 4) CC BY-NC (Imenovanje – Nekomercijalno)
- 5) CC BY-NC-SA (Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima)
- 6) CC BY-NC-ND (Imenovanje – Nekomercijalno – Bez prerada)

Ovime potvrđujem da mi je prilikom potpisivanja ove izjave pravni tekst licencija bio dostupan te da sam upoznat s uvjetima pod kojim dajem pravo iskorištavanja navedenog djela.

Potpis studenta/ice

Matija Lješćak
